21/03/2024

Πάμε Κατηχητικό; «Έλα και δες μόνος σου» – Του Ηλία Λιαμή

/ Γνώμες

«ΕΛΑ ΚΑΙ ΔΕΣ ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ»

(Ιω. 1, 44-52, Εβρ. 11, 24-26, 32-40)

- Γράφει ο Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού

Αγαπημένε μου κατηχητή,

Αγαπημένη μου κατηχήτρια,

Η σημερινή περικοπή αποτελεί ίσως τον πιο μακρύ αλλά και τον πιο πυκνό διάλογο ολόκληρου του Ευαγγελίου. Μικρές προτάσεις, σύντομες περιγραφές, κοφτές φράσεις είναι τα στοιχεία που κάνουν την σημερινή περικοπή να θυμίζει διάλογο κινηματογραφικό. Ας τον παρακολουθήσουμε:

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΕΡΙΚΟΠΗ

44Την άλλη μέρα ο Ιησούς αποφάσισε να πάει στη Γαλιλαία. Βρίσκει τότε το Φίλιππο και του λέει: «Έλα μαζί μου». 45Ο Φίλιππος καταγόταν από τη Βηθσαϊδά, την πατρίδα του Ανδρέα και του Πέτρου. 46Βρίσκει ο Φίλιππος το Ναθαναήλ και του λέει: «Αυτόν που προανήγγειλε ο Μωυσής στο νόμο και οι προφήτες, τον βρήκαμε· είναι ο Ιησούς, ο γιος του Ιωσήφ από τη Ναζαρέτ». 47«Μπορεί από τη Ναζαρέτ να βγει τίποτα καλό;» τον ρώτησε ο Ναθαναήλ. «Έλα και δες μόνος σου», του λέει ο Φίλιππος. 48Ο Ιησούς είδε το Ναθαναήλ να πλησιάζει και λέει γι’ αυτόν: «Να ένας γνήσιος Ισραηλίτης, χωρίς δόλο μέσα του». 49«Από πού με ξέρεις;» τον ρωτάει ο Ναθαναήλ. Κι ο Ιησούς του απάντησε: «Προτού σου πει ο Φίλιππος να ’ρθείς, σε είδα που ήσουν κάτω απ’ τη συκιά». 50Τότε ο Ναθαναήλ του είπε: «Διδάσκαλε, εσύ είσαι ο Υιός του Θεού, εσύ είσαι ο βασιλιάς του Ισραήλ». 51Κι ο Ιησούς του αποκρίθηκε: «Επειδή σου είπα πως σε είδα κάτω από τη συκιά, γι’ αυτό πιστεύεις; Θα δεις μεγαλύτερα πράγματα απ’ αυτά». 52Και του λέει: «Σας βεβαιώνω ότι σύντομα θα δείτε να έχει ανοίξει ο ουρανός, και οι άγγελοι του Θεού να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν πάνω στον Υιό του Ανθρώπου».

Με την πρώτη ματιά, δεν φαίνεται να βρισκόμαστε μπροστά στη διατύπωση μίας πνευματικής διδασκαλίας ή σε ένα εντυπωσιακό θαύμα. Άλλωστε, αυτό παραδέχεται και ο ίδιος ο Χριστός μας (στ. 51). Όλα θυμίζουν μια καθημερινή στιχομυθία, που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ανά π΄σα στιγμή ανάμεσα σε φίλους.

Και όμως! Πίσω από τις μικρές αυτές φράσεις, ο πρόθυμος μελετητής μπορεί να φανταστεί, έστω και μετά από 2000 χρόνια, την δύναμη και την ακτινοβολία της προσωπικότητας του Ιησού, αλλά και την βαθιά επίδραση που ασκούσε σε όσους τον συναναστρέφονταν.

«’Ελα μαζί μου», είναι η πρώτη φράση. Μια κοφτή πρόσκληση, χωρίς να έχουν προηγηθεί ούτε κάποιες συστάσεις. Ο Ευαγγελιστής ούτε καν αναφέρει ότι ο Φίλιππος ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση αυτή. Ούτε καν περιγράφει ότι ακολούθησε τον Χριστό. Είναι αυτονόητο, παραλείπεται ως απολύτως φυσιολογικό και αναμενόμενο.

Τι προϋποθέσεις υπάρχουν αλήθεια, για να υπάρξει τόσο άμεση ανταπόκριση εκ μέρους του Μαθητή; Για φανταστείτε: Κάποιος άγνωστος μας απευθύνει το λόγο με ένα «έλα μαζί μου». Ποια θα ήταν άραγε η πρώτη μας αντίδραση; Πόσες πιθανότητες θα δίνετε στον εαυτό σας να ανταποκριθεί; Ελάχιστες! Εκτός εάν … Εκτός εάν θα έλειπε μόνον αυτή η φράση για να ολοκληρώσει έναν εσωτερικό πόθο και μια εσωτερική προετοιμασία για κάτι που έρχεται και που θα το περιμένατε πως και πως!

Νομίζω πως η φράση αυτή αποτελεί ίσως την πιο συχνή κλήση του Χριστού προς τον καθένα μας ξεχωριστά σε κάθε περίσταση της ζωής μας. Την ώρα που οι δρόμοι των επιλογών μας κλείνουν, Εκείνος καλεί:

«Έλα μαζί μου!»

Την ώρα που οι θεωρίες διαψεύδονται και οι σταθερές καταρρέουν, Εκείνος καλεί:

«Έλα μαζί μου!»

Την ώρα της αφόρητης μοναξιάς, την ώρα της άγριας ερημιάς, την ώρα της εγκατάλειψης, την ώρα της απελπισίας, Εκείνος καλεί:

«Έλα μαζί μου!»

Είναι αλήθεια πως ο πόθος αυτής της συμπόρευσης γεννιέται, τις περισσότερες φορές, από εσωτερική συντριβή. Ακόμη και τότε όμως, η πρόσκληση αυτή, γλυκιά και λυτρωτική, ανανεώνει την ύπαρξη και της δίνει ξανά το κουράγιο να σταθεί στα πόδια της και να βεβαιωθεί πως τίποτε δεν τελείωσε.

Είναι γεγονός πως, κυρίως την ώρα της μεγάλης χαράς ή της μεγάλης λύπης, αισθανόμαστε μεγάλη την ανάγκη να έχουμε έναν άνθρωπο στο πλάι μας. Έτσι εξηγείται και η αντίδραση του Φίλιππου να μοιραστεί με τον φίλο του την εσωτερική του πληρότητα. Αυτές τις ώρες όμως, είναι επίσης γεγονός, πως μας περιμένει και μια απογοήτευση: Είμαστε πιο μόνοι απ’ όσο νομίζουμε, όχι γιατί ο άλλος δεν θέλει αλλά γιατί δεν μπορεί να μας νιώσει. Τα έντονα συναισθήματα και οι ακραίες εσωτερικές καταστάσεις είναι προορισμένες να βιωθούν μόνον από εμάς τους ίδιους. Είναι οι ώρες που αισθανόμαστε πως, μόνον μία σχέση είναι σε θέση να αντέξει τα ύψη της χαράς και τα βάθη της λύπης μας:

Η σχέση μας με το Θεό.

Είναι λίγο πικρό, αλλά και εμείς οι ίδιοι ξέρουμε πως η κατανόηση του άλλου φτάνει έως ένα ορισμένο σημείο. Θέλουμε αλλά δεν μπορούμε. Μπορούμε άραγε

κάτι να κάνουμε; Μπορούμε να αυξήσουμε τη δύναμη της συμμετοχής μας στον πόνο ή στη χαρά του άλλου; Ανθρωπίνως, δεν φαίνεται να είναι εφικτό. Αυτό όμως που είναι εφικτό, είναι η ένωση με την μεγάλη θεϊκή καρδιά, που τα καταλαβαίνει όλα και ξέρει κάθε στιγμή τι και πως πρέπει να μιλήσει και να δράσει. Η ένωση με τον Χριστό, η εφικτή και αληθινή μέσω των Μυστηρίων της Εκκλησίας μας, δεν είναι απλώς ένα συναισθηματικό ή ένα θεωρητικό γεγονός. Είναι άσκηση και αύξηση συμπόνιας που μας κάνει να βλέπουμε τους ξένους ως αδελφούς και τους μακρινούς ως «πλησίον», και μάλιστα «πλησίον» μέχρι ταυτίσεως.

Στην περικοπή, ούτε ο Ναθαναήλ καταλαβαίνει. Η απάντηση του είναι επιπόλαιη (στ. 47). Ο Φίλιππος μοιάζει απελπισμένος και ως έσχατη καταφυγή επιλέγει την πρόσκληση που και εκείνος έλαβε πριν από λίγο:

«Έλα και δες μόνος σου!»

Αυτή η φράση αυτή κρύβει όμως και μια ελπίδα, ελπίδα βαθιά πως η εμπειρία θα λειτουργήσει και στον άλλον άνθρωπο. Είναι μια ελπίδα που τόσο πολύ έχουν ανάγκη γόνεις, δάσκαλοι, παιδαγωγοί, κατηχητές και όλοι εκείνοι που νοιάζονται να μεταδώσουν κάτι από εκείνα που οι ίδιοι γεύτηκαν και απήλαυσαν προς τους νεώτερους. Είναι λυτρωτική αυτή η ελπίδα ιδίως για όσους είδαν τα λόγια, την ανατροφή, ακόμη και το προσωπικό παράδειγμα, να μην λειτουργούνστις νεώτερες γενιές. Είναι η βεβαιότητα πως ο Θεός θα αναλάβει να αναπληρώσει τα ελλείμματα της πνευματικής παιδαγωγίας μας και θα πάρει ο ίδιος από το χέρι τους νέους ανθρώπους και θα τους οδηγήσει με τρόπο που μόνο εκείνος ξέρει στην αγκαλιά Του.

Ο Ναθαναήλ πείθεται και φτάνει στη συνάντηση. Και ακούει:

«Να ένας γνήσιος Ισραηλίτης, χωρίς δόλο μέσα του» (στ. 48).

Νομίζω πως η φράση αυτή εκφράζει τον βαθύτατο πόθο κάθε πνευματικού ανθρώπου: Να ακούσει κάποτε από το στόμα του Θεού αυτόν τον μεγάλο έπαινο:

«Να ένας γνήσιος χριστιανός που δόλο δεν έχει στην ψυχή του».

Τι άλλο να ποθήσει μια ψυχή από το να ακούσει από τον ίδιο τον Δημιουργό της την επιβεβαίωση της αγνότητας και της καθαρότητάς της! Κυρίως μάλιστα, όταν η ζωή περνάει ανάμεσα σε καταστάσεις και ανθρώπους μοχθηρίας, πονηρίας, διπροσωπίας, ιδιοτέλειας και κυνικού συμφέροντος! Τι τίτλος τιμής η αθωότητα και ή αγνότητα για την κάθε ανθρώπινη ψυχή!

Πόσο έτοιμος εμφανίζεται και ο Ναθαναήλ να ανοιχτεί ολόψυχα στα θαύματα του Θεού, χωρίς να αναλύσει, να αμφισβητήσει, να μετρήσει! Πόσο έτοιμος για ομολογία πίστεως, σαν το μικρό αθώο παιδάκι που αναγνωρίζει τον γονιό του μετά από χρόνια ορφάνιας και αναζήτησης και του παραδίδεται ολοκληρωτικά!

Και πόση παρηγοριά για κάθε έρημο άνθρωπο αυτού του κόσμου, που πέρασε τη ζωή του περιφρονημένος και αγνοημένος, άγνωστος μεταξύ άγνωστων, μόνος και

κατάμονος, όπως ζούνε εκατομμύρια άνθρωποι γύρω μας, η ερώτηση, μαζί και διαπίστωση, μαζί και λύτρωση του Ναθαναήλ:

«Από πού με ξέρεις;» (στ. 49)

Και πόση γαλήνη από τα λόγια του Χριστού, που διαβεβαιώνουν, πως ούτε στιγμή της ζωής μας δεν διαφεύγει από τη γλυκιά Του ματιά, ακόμη κι όταν κρυβόμαστε κάτω από τη δική μας συκιά, ίδια εκείνη των πρωτόπλαστων, όταν γεμάτοι ενοχή νόμισαν πως είναι αθέατοι! Οι ενοχές μας είναι εδώ και συχνά αποσυρόμαστε στην κρυψώνα μας, νομίζοντας πως η θέση μας είναι πια στο σκοτάδι. Εκεί, μας θυμίζει σήμερα ο Χριστός πως το βλέμμα Του ακόμη μας χαϊδεύει και περιμένει, Έτοιμος να ξανανταμώσουμε, κοιτώντας ξανά ο ένας τον Άλλον στα μάτια.

Κάθε φορά που φτάνω στην περικοπή αυτή, φαντάζομαι τα πρόσωπα και τις αντιδράσεις των σημερινών πρωταγωνιστών: Τον Φίλιππο να μαγνητίζεται από το βλέμμα του Χριστού και να τα εγκαταλείπει όλα. Μετά, την απογοήτευση του, όταν ο Ναθαναήλ δεν καταλαβαίνει. Μετά, το βλέμμα της καχυποψίας του Ναθαναήλ, που γρήγορα δίνει τη θέση του στο θαυμασμό και τη δοξολογία. Και τέλος, ένα πιθανό χαμόγελο του Χριστού, όταν βλέπει την αντίδραση του Ναθαναήλ και του υπόσχεται πως θα ατενίσει σε λίγο τους ουρανούς να ανοίγουν! Προσπαθώ να συλλάβω τη γλυκύτητα του βλέμματος του Ιησού, όταν υπόσχεται τα επουράνια μεγαλεία.

Όπως σας είπα και στην αρχή, τα λόγια της περικοπής από μονά τους δεν λένε και πολλά πράγματα. Αν όμως ήμασταν σε θέση, τέτοια άδολη καρδιά να καταθέσουμε στην παιδαγωγία μας, τέτοια εμπειρία από μια συνάντηση με το γλυκύ βλέμμα του Ιησού να μεταδώσουμε, με τέτοια παρρησία και βεβαιότητα να αναθέσουμε στον ίδιο τον Θεό την παιδαγωγία των ψυχών που μας ανατέθηκαν και με τέτοια στάση και ζωή να υποσχόμαστε πως ο δρόμος μας κρύβει ανοιχτούς ουρανούς, νομίζω πως η ζωή στην εκκλησία μας θα έπαιρνε βαθιές ανάσες. Όλοι το ξέρουν πια, πως λίγη επιρροή έχουν τα λόγια στην ανθρώπινη ψυχή. Σκεφτόμαστε πολλές φορές τι να πούμε και πως να το πούμε και αμελούμε το «τι» και «πώς» πρέπει να ζούμε. Ξεχνάμε τη δύναμη της ζωντανής παρουσίας, η οποία πολλές φορές μιλά και κραυγάζει με τη σιωπή.

Αν αυτό, για τους περισσότερους από μας, ακούγεται όμορφη σκέψη αλλά λιγάκι … ρομαντική και ουτοπική, ας αναλογιστούμε την δύναμη των άψυχων εικόνων που οι περισσότεροι από μας θα κρατάμε την Κυριακή που έρχεται, την Κυριακή της Ορθοδοξίας. Αν ένα αγιογραφημένο άψυχο ξύλο είναι σε θέση να γεννά κατάνυξη, ελπίδα και παρηγοριά, πόσο μεγαλύτερη είναι η δύναμη τής ζωντανής μας παρουσίας, ακόμη και της σιωπηλής, όταν έχουμε επιτρέψει στη Χάρη του Θεού να

κατευθύνει τις πράξεις και τα λόγια μας! Η Κυριακή που έρχεται είναι η Κυριακή των εικόνων, κυρίως όμως των ζωντανών εικόνων, ημών των ανθρώπων, που ντυθήκαμε θεϊκά χαρακτηριστικά και δύναμη παρηγοριάς και ελπίδας για όλους, όσοι μας συναναστρέφονται .

Μια σκηνή περνάω από το μυαλό μου, που ποτέ δεν έχω δει άλλα από τα βάθη της καρδιάς μου εύχομαι να έχει συμβεί και να συμβαίνει όσο το δυνατόν συχνότερα:

Παιδί του κατηχητικού μας να μιλάει με φίλο του και να του λέει, τι εμπειρίες έχει στο κατηχητικό. Εκείνον να αμφισβητεί και να του ανταπαντά:

«Σιγά, και τι να περιμένει κανείς τέτοιες εποχές από ένα κατηχητικό;»

Και ο μαθητής μας να μην μπορεί να περιγράψει, να μην μπορεί να εκφράσει αυτά που ζει και να καταφεύγει στου Φιλίππου τη φράση:

«Έλα και θα δεις μόνος σου!»

Μακάρι !

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΠΕΡΙΚΟΠΗ

24Με την πίστη ο Μωυσής, όταν πια μεγάλωσε, αρνήθηκε να ονομάζεται γιος της κόρης του Φαραώ· 25προτίμησε να υποφέρει μαζί με το λαό του Θεού, παρά ν’

απολαμβάνει την πρόσκαιρη αμαρτωλή ζωή. 26Θεώρησε μεγαλύτερο πλούτο από τους θησαυρούς της Αιγύπτου τον εξευτελισμό, σαν εκείνον που υπέφερε ο Χριστός, γιατί απέβλεπε στην ανταπόδοση

.....

32Χρειάζεται να συνεχίσω; Δε θα με πάρει ο χρόνος να διηγηθώ για το Γεδεών, το Βαράκ, το Σαμψών, τον Ιεφθάε, το Δαβίδ, το Σαμουήλ και τους προφήτες. 33Με την πίστη κατατρόπωσαν βασίλεια, επέβαλαν το δίκαιο, πέτυχαν την πραγματοποίηση των υποσχέσεων του Θεού, έφραξαν στόματα λεόντων· 34έσβησαν τη δύναμη της φωτιάς, διέφυγαν τη σφαγή, έγιναν από αδύνατοι ισχυροί, αναδείχτηκαν ήρωες στον πόλεμο, έτρεψαν σε φυγή εχθρικά στρατεύματα· 35γυναίκες ξαναπήραν πίσω στη ζωή τούς ανθρώπους τους, κι άλλοι βασανίστηκαν ως το θάνατο, χωρίς να δεχτούν την απελευθέρωσή τους, γιατί πίστευαν ότι μπορούσαν ν’ αναστηθούν σε μια καλύτερη ζωή. 36Άλλοι δοκίμασαν εξευτελισμούς και μαστιγώσεις, ακόμη και δεσμά και φυλακίσεις. 37Λιθοβολήθηκαν, πριονίστηκαν, πέρασαν δοκιμασίες, θανατώθηκαν με μαχαίρι, περιπλανήθηκαν ντυμένοι με προβιές και κατσικίσια δέρματα, έζησαν σε στερήσεις, υπέφεραν καταπιέσεις, θλίψεις και κακουχίες 38–ο κόσμος δεν ήταν άξιος να ’χει τέτοιους ανθρώπους– πλανήθηκαν σε ερημιές και βουνά, σε σπηλιές και σε τρύπες της γης.

39Όλοι οι παραπάνω, παρά την καλή μαρτυρία της πίστης τους, δεν πήραν ό,τι τους υποσχέθηκε ο Θεός. 40Αυτός είχε προβλέψει κάτι καλύτερο για μας, έτσι ώστε να μη φτάσουν εκείνοι στην τελειότητα χωρίς εμάς.

Μια μόνο σκέψη από την Αποστολική περικοπή:

Παρελαύνουν ενώπιόν μας όλοι οι μάρτυρες της Παλαιάς Διαθήκης. Και στο τέλος, ο Παύλος, με μια φράση πέντε λέξεων, μας καλεί σε αυτοκριτική και αυτομεμψία:

«Ων ουκ ην άξιος ο κόσμος» (στ. 38)

«Γι αυτούς ο κόσμος δεν ήταν άξιος».

Ζητάμε συχνά και επικαλούμεθα τη δύναμη και την Χάρη των Αγίων μας. Αλήθεια, είμαστε άξιοι της παρουσίας τους; Τουλάχιστον από την αυτονόητη αρνητική απάντηση, ας αποκτήσουμε την ταπεινοφροσύνη και αυτή ίσως και να επιτρέψει στην Χάρη να ενεργήσει.

Αμήν!

Πηγή: pemptousia.gr